

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer Planlamaları ile İş Bulma Kaygıları Arasındaki İlişki*

Kemal YILMAZ¹, Çağdaş CAZ²

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenimini sürdüren lisans öğrencilerinin kariyer planlamaları ile iş bulma kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: Spor bilimleri fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 200'ü erkek, 137'si kadın olmak üzere toplam 337 öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; kişisel bilgi formu ile spor bilimleri öğrencilerinin iş bulma kaygısı ölçeği ve spor bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin kariyer planlama ölçeği kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık ve basıklık testi ile sınanmıştır. İkili kategoriden oluşan değişkenler için t testi, üç veya daha fazla kategorik değişkenler için tek yönlü varyans analizi ANOVA kullanılmıştır. Ayrıca, kariyer planlama ve iş bulma kaygısı arasındaki ilişkinin tespiti için ise pearson korelasyon testi uygulanmıştır.

Bulgu ve Sonuç: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kariyer planlama ve iş bulma kaygılarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bölümden memnun olan öğrencilerin kariyer planlamalarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Kariyer alanında düzenlenen eğitimlere/panellere katılan öğrencilerin katılım sağlamayan öğrencilere oranla kariyer planlamasına önem verdikleri anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kariyer, İş bulma, Öğrenci, Spor bilimleri.

ABSTRACT

Relation Between Career Planning and Job Finding Anxiety of The Students at The Faculty of Sport Sciences

Purpose: The aim of this study is to analyze the relationship between career planning and job anxiety of the undergraduate students studying at the faculty of sports sciences.

Method: Based on this purpose, 337 students in total-200 of them male and 137 of them female-took part in the survey. In the research, personal information form created by researcher and the scale of job finding anxiety and career planning scale of students studying at the sports sciences faculty are used as a data collection tool. It is tested with the skewness and kurtosis test to whether the data shows normal distribution or not. "T test" is used for the variants consisting of two-category and "ANOVA" that is one-way variance analysis, is used for the variants consisting of three or more categories. Moreover, "Pearson Correlation Test" is applied to find the relationship between career planning and job anxiety.

Results and Conclusion: It has been stated that the students of the faculty have a high level of anxiety about career planning and job finding. On the other hand, it has been determined that the students who are satisfied with the department take a bright view of career planning. It has been understood that the students who attend the trainings/panels organized in the field of career give more importance to career planning than those of not attend.

Keywords: Career, Job finding, Student, Sport sciences.

* Bu çalışma, Doç. Dr. Çağdaş CAZ danışmanlığında, Kemal YILMAZ tarafından sunulmuş olan "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer Planlamaları ile İş Bulma Kaygıları Arasındaki İlişki" (Kabul Tarihi: 18.02.2022) başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından özetlenerek hazırlanmıştır.

¹Yozgat Bozok Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Mezunlu, Yozgat/TÜRKİYE
kemalylm@msn.com

²Yozgat Bozok Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Yozgat/TÜRKİYE. cazcagdas@gmail.com

GİRİŞ

Kariyer kavramı, 1970'li yıllara gelindiğinde bir bütün olarak dikkate alınmaya başlanmıştır. 1970'li yıllarda teknolojik gelişme ve çevresel değişimlerin hızlanması ile birlikte kariyer anlayışı da gelişerek farklı bir yapıya bürünmüştür (Taylor, 2003). Bilim insanları, 1970'li yıllardan beri kariyerin insan yaşamında nasıl bir yeri olduğunu ve değişim gösterdiğini incelemişlerdir. 1980'lerden sonra ise küresel yapının da etkisi ile ortaya çıkan yönetsel yaklaşımlar, örgütlerde/kurumlarda kariyer konusunu ön plana çıkarmıştır (Sturges vd., 2008). Günümüze yaklaştıkça rekabet ortamı artmakta bu durum da kariyer planlaması yapılmanın daha fazla önemli olduğunu göstermektedir. Bu noktada bireyler mesleki bağlamda kariyerleri açısından önemli olabilecek planlamaları yapmaya başlamışlardır.

Günlük hayatta sıklıkla kullanılan kariyer kelimesi, Latince carrus ve carrera, Fransızca carrierre, İngilizce career anlamına gelmektedir (Aytaç, 2005). Kariyer, bireylerin iş yaşamları süresince yaptıkları işleri, gelişmeleri ve ilerlemeleri içeren bir kavramdır (Bingöl, 2004). Sporda kariyer planlaması, sporcuların sahip olduğu beceri, bilgi ve yeteneklerin faaliyet alanında ilerleme kaydetmesine destek olması anlamına gelmektedir (Bingöl ve Çakır, 2021).

Kişinin kariyer gelişimi kendi sorumluluğunda olan bir durumdur. Bu sorumluluk kişiye farkındalık kazandırmayı hedeflemektedir. Farkındalık durumu oluştuğunda kişi önce kendini tanımaktadır. Ancak bu durum her zaman böyle olmamakta ve kişinin önüne birtakım engeller çıkmaktadır. Bu süreçte kişinin kariyer hedefine ulaşmasını etkileyen faktörler söz konusudur. Bu faktörler anne-baba, arkadaş veya akrabaların etkisi, öğretmenlerin etkisi, toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin beklentiler ve bunların yanı sıra kişiyi başına gelen olumsuz olaylar gibi etkenlerin önemli olduğuna dikkat çekilmiştir (Griggs, 1995). Her alanda olduğu gibi spor bilimleri alanında da kariyer planlaması yapmak, son derece önemlidir. Kariyer planlaması ile ilgili olan konulardan biri iş bulma kaygısıdır.

İş bulma kaygısı yaşayan kişilerde geleceğe yönelik endişe ve dikkat dağınıklığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca kişinin kaslarında gerginlik, uyku bozukluğu ve aşırı heyecanlanma durumları görülmektedir. Psikoloji literatürüne bakıldığında, sürekli geçmişten bahseden kişilerde depresyon, gelecek endişesi içinde bulunan kişilerde ise kaygı bozukluğu görülmektedir (Alaosman, 2019). Çevresel ve ailesel faktörler, iş bulma kaygısını etkileyen faktörler arasında gösterilmektedir. Okullarda verilen eğitimler ile kişisel yeterlilik yani mesleki bilgi ve tecrübe arttıkça iş problemi yaşanmayacağı anlatılır. Ama son yıllarda bu durumun tam olarak böyle olmadığı görülmektedir. Özellikle küçük yerlerde referans

sisteminin yaygınlaşmasının eğitilmiş kişilerin iş bulma kaygısını arttırdığı görülmektedir (Ersoy Kart ve Erdost, 2008).

Üniversite sayısının ve mezun sayısının hızla artması, öğrenciler ve mezunlar açısından iş bulma kaygısını arttırmaya başlamıştır. Kariyer planlamasının yapılması, artan iş kaygısına çözüm olarak görülebilmektedir. Bu düşüncelerden hareketle çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenimini sürdüren lisans öğrencilerinin kariyer planlamaları ile iş bulma kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

YÖNTEM

Katılımcılar

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik özellikler

Değişkenler	Kategori	N	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	200	59,3
	Kadın	137	40,7
Öğrenim Görülen Sınıf	1.sınıf	78	23,1
	2.sınıf	89	26,4
	3.sınıf	100	29,7
	4.sınıf	70	20,8
Öğrenim Görülen Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi	108	32,0
	Spor Yöneticiliği	155	46,0
	Antrenörlük Eğitimi	74	22,0
Kariyer Alanında Düzenlenen	Evet	128	38,0
Eğitilere/Panellere katılıyor musunuz?	Hayır	209	62,0
Mezuniyet Sonrası Kamu Sektöründe	Var	50	14,8
İş Garantiniz Var Mı?	Yok	287	85,2

Çalışmaya katılanların %59,3'ü (n=200) erkek, %40,7'si (n=137) kadındır. Bu katılımcılar farklı sınıflarda %23,1'i (n=78) 1. sınıf, %26,4'ü (n=89) 2. sınıf, %29,7'si (n=100) 3. sınıf ve %20,8'i (n=70) 4. sınıfta öğrenim görmektedirler (Tablo 1).

Çalışmaya katılan öğrencilerin %32,0'si (n=108) beden eğitimi ve spor eğitimi bölümünde, %46,0'sı (n=155) spor yöneticiliği bölümünde, %22,0'si (n=74) ise antrenörlük eğitimi bölümünde öğrenim görmektedir. Katılımcıların %38,0'i (n=128) kariyer alanında düzenlenen eğitimlere/panellere katılım sağlarken %62,0'si (n=209) kariyer alanında düzenlenen eğitimlere/panellere katılım sağlamamaktadır. %14,8'i (n=50) mezuniyet sonrası

kamu sektöründe iş garantisinin olduğunu ifade etmekteyken, %85,2'si (n=287) iş garantisinin olmadığını ifade etmiştir.

Veri Toplama Araçları

Mevcut çalışmada, araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu ile “Spor Bilimleri Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısı Ölçeği” ve “Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrenciler hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan ifadelerden oluşmaktadır.

Spor Bilimleri Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısı Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirliği, Aslan ve Uğraş (2021) tarafından yapılan ölçek, tek boyutlu ve 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 1= asla doğru değil.....5=daima doğru, şeklinde puanlanmaktadır. Toplam puanın artması, bireylerin kaygı düzeylerinin arttığını göstermektedir. Tek boyutlu olan ölçekte ters kodlanması gereken madde yer almamaktadır.

Spor Bilimlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Kariyer Planlama Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirliği, Yavuz Eroğlu ve Eroğlu (2020) tarafından yapılan ölçek, 5 alt boyut ve 23 maddeden oluşmaktadır. Ters kodlanması gereken maddenin olmadığı ölçek, 1: tamamen katılıyorum, 5: hiç katılmıyorum aralığında yanıtlanmaktadır.

Verilerin Toplanması

Mevcut çalışma kapsamında öncelikle ilgili kurumdan ölçek uygulama izni alınmış ve veri toplama araçları oluşturulmuştur. Bu noktada Google form üzerinden ilgili ifadeleri kapsayan online form oluşturulmuştur. Oluşturulan form sonrasında öğrencilere konular hakkında bilgi verilmiş ve açıklayıcı bir metin ile birlikte ilgili link sınıf gruplarına iletilmiştir. Dönüşü sağlanan toplam 337 veri, analiz programına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin normallik varsayımı, çarpıklık ve basıklık testi ile sınanmıştır. Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kariyer planlamaları ile iş bulma kaygı puanlarının demografik özelliklerinin karşılaştırılmasında kategori sayısı dikkate alınmıştır. Kariyer planlaması ve iş bulma kaygı puanlarının karşılaştırılmasında iki kategoriden oluşan değişkenler için bağımsız gruplar t testi, üç veya daha fazla kategoriden oluşan değişkenler için ise tek yönlü varyans analizi ANOVA kullanılmıştır. ANOVA sonucunda oluşan farklılığın hangi gruplar arasında kaynaklandığını saptamak amacıyla çoklu karşılaştırma (Post Hoc.) testi uygulanmıştır. Çoklu

karşılaştırma testinin belirlenmesinde Levene varyansların homojenliği testi dikkate alınmış ve Tukey testi kullanılmıştır. Ayrıca kariyer planlaması ile iş bulma kaygısı arasındaki ilişkinin tespiti için korelasyon testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Kariyer planlaması ile iş bulma kaygısına yönelik istatistikler

Ölçek ve Alt Boyutlar	N	Min.	Max.	Ort.	Ss.	Çarpıklık	Basıklık
Kariyer Farkındalığı	337	13,00	45,00	4,18	6,31	-,925	,843
Mesleki Farkındalık	337	4,00	20,00	4,14	3,21	-1,026	1,334
Kariyere Yönelik İnanç	337	6,00	20,00	4,26	3,06	-,939	,215
Seçimin Doğruluğu	337	3,00	15,00	3,88	2,65	-,630	,056
Eğitimin Yeterliliği	337	3,00	15,00	3,32	3,21	-,040	-,820
<i>Kariyer Planlaması Toplam</i>	337	34,00	115,00	4,03	15,47	-,691	,461
<i>İş Bulma Kaygısı Toplam</i>	337	8,00	40,00	4,11	7,18	-1,224	1,403

Çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1,5 ile +1,5 aralığında olması değişkenin normal dağıldığının bir göstergesidir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Kariyer planlaması ve iş bulma kaygısına ait değerler incelendiğinde iki değişkenin de normal dağılım gösterdiği kabul edilebilir. Bu sebeple kariyer planlaması ve iş bulma kaygısı puanlarının demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesinde parametrik istatistiksel yöntemler uygulanmıştır.

Tablo 3. Kariyer planlaması ile iş bulma kaygısına yönelik t testi sonucu

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	p
Kariyer Farkındalığı	Erkek	200	37,81	6,54	,569	,570
	Kadın	137	37,41	5,97		
Mesleki Farkındalık	Erkek	200	16,71	3,17	1,029	,304
	Kadın	137	16,34	3,27		
Kariyere Yönelik İnanç	Erkek	200	17,15	3,13	,592	,554
	Kadın	137	16,94	2,96		
Seçimin Doğruluğu	Erkek	200	11,74	2,74	,868	,386
	Kadın	137	11,48	2,52		
Eğitimin Yeterliliği	Erkek	200	10,36	3,11	2,729	,007*
	Kadın	137	9,40	3,28		
<i>Kariyer Planlaması Toplam</i>	Erkek	200	93,78	15,80	1,276	,203
	Kadın	137	91,59	14,93		
<i>İş Bulma Kaygısı Toplam</i>	Erkek	200	32,22	7,38	-2,230	,026*
	Kadın	137	33,99	6,77		

T testi bulgularına göre, SBF öğrencilerinin Kariyer planlaması bağlamında eğitimin yeterliliği alt boyutu ($t=2,729$; $p<0,05$) ve iş bulma kaygısı ortalama puanlarının cinsiyete

göre anlamlı farklılık göstermiş ($t=-2,230$; $p<0,05$), ancak kariyer planlaması geneli ile diğer alt boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir.

Tablo 4. Kariyer planlaması ile iş bulma kaygısına yönelik ANOVA testi sonucu

Ölçek ve Alt Boyutlar	Öğrenim Görülen Bölüm	N	Ort.	Ss.	F	p	Anlamlı Fark
Kariyer Farkındalığı	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi (1)	108	38,25	6,15	1,668	,190	---
	Spor Yöneticiliği (2)	155	36,97	6,48			
	Antrenörlük Eğitimi (3)	74	38,18	6,11			
Mesleki Farkındalık	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi (1)	108	16,98	2,92	4,277	,015*	3>1>2
	Spor Yöneticiliği (2)	155	16,01	3,51			
	Antrenörlük Eğitimi (3)	74	17,09	2,79			
Kariyere Yönelik İnanç	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi (1)	108	17,34	2,67	1,180	,308	---
	Spor Yöneticiliği (2)	155	16,79	3,20			
	Antrenörlük Eğitimi (3)	74	17,24	3,25			
Seçimin Doğruluğu	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi (1)	108	11,95	2,68	2,105	,123	---
	Spor Yöneticiliği (2)	155	11,32	2,60			
	Antrenörlük Eğitimi (3)	74	11,85	2,68			
Eğitimin Yeterliliği	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi (1)	108	10,13	3,40	,392	,676	---
	Spor Yöneticiliği (2)	155	9,80	3,13			
	Antrenörlük Eğitimi (3)	74	10,08	3,11			
Kariyer Planlaması Toplam	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi (1)	108	94,67	15,18	2,390	,093	---
	Spor Yöneticiliği (2)	155	90,90	15,99			
	Antrenörlük Eğitimi (3)	74	94,45	14,42			
İş Bulma Kaygısı Toplam	Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi (1)	108	33,28	6,86	,267	,766	---
	Spor Yöneticiliği (2)	155	32,64	7,42			
	Antrenörlük Eğitimi (3)	74	33,06	7,23			

SBF öğrencilerinin kariyer planlaması ile iş bulma kaygılarının öğrenim görülen bölüm açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Sonuçlar, öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından kariyer planlamasının sadece mesleki farkındalık ($F=4,277$; $p<0,05$) alt boyutunda manidar farklılık olduğunu göstermiştir. Ancak, kariyer planlaması ($F=2,390$; $p>0,05$) ve diğer alt boyutları ile iş bulma kaygısında ($F=,267$; $p>0,05$) manidar bir farklılık oluşmadığı görülmektedir.

Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey sonuçları baz alınmıştır. Bu bağlamda kariyer planlamasının mesleki farkındalık alt boyutunda beden eğitimi ve spor eğitimi, spor yöneticiliği ve antrenörlük eğitiminde öğrenim gören öğrenciler arasında farklılık bulunmuştur.

Tablo 5. Kariyer planlaması ile iş bulma kaygısına yönelik t testi sonucu

Ölçek ve Alt Boyutlar	Düzenlenen Eğitime/Paneye Katılmak	N	Ort.	Ss.	t	p
Kariyer Farkındalığı	Evet	128	39,87	5,23	5,540	,000*
	Hayır	209	36,29	6,53		
Mesleki Farkındalık	Evet	128	17,58	2,71	4,724	,000*
	Hayır	209	15,93	3,33		
Kariyere Yönelik İnanç	Evet	128	17,85	2,64	3,962	,000*
	Hayır	209	16,58	3,19		
Seçimin Doğruluğu	Evet	128	12,53	2,09	5,338	,000*
	Hayır	209	11,09	2,81		
Eğitimin Yeterliliği	Evet	128	11,08	2,98	5,160	,000*
	Hayır	209	9,29	3,16		
<i>Kariyer Planlaması Toplam</i>	Evet	128	98,93	13,11	6,139	,000*
	Hayır	209	89,19	15,66		
<i>İş Bulma Kaygısı Toplam</i>	Evet	128	31,86	7,36	-2,163	,031*
	Hayır	209	33,60	7,01		

SBF öğrencilerinin kariyer planlaması ile ilgili eğitimlere/panellere katılıp katılmadıklarına dair bulgular görülmektedir. Bu bağlamda kariyer farkındalığı ($t=5,540$; $p<0,05$), mesleki farkındalık ($t=4,724$; $p<0,05$), kariyere yönelik inanç ($t=3,962$; $p<0,05$), seçimin doğruluğu ($t=5,338$; $p<0,05$), eğitimin yeterliliği ($t=5,160$; $p<0,05$) ile kariyer planlaması genelinde ($t=6,139$; $p<0,05$) ve iş bulma kaygısında ($t=-2,163$; $p<0,05$) manidar farklılıklar tespit edilmiştir.

Tablo 6. Kariyer planlaması ile iş bulma kaygısına yönelik t testi sonucu

Ölçek ve Alt Boyutlar	Kamu Sektöründe İş Bulma Garantisi	N	Ort.	Ss.	t	p
Kariyer Farkındalığı	Var	50	40,50	4,91	4,224	,000*
	Yok	287	37,15	6,40		
Mesleki Farkındalık	Var	50	17,70	2,68	2,741	,006*
	Yok	287	16,36	3,26		
Kariyere Yönelik İnanç	Var	50	18,30	2,34	3,817	,000*
	Yok	287	16,8	3,12		
Seçimin Doğruluğu	Var	50	12,960	2,09	4,604	,000*
	Yok	287	11,41	2,68		
Eğitimin Yeterliliği	Var	50	10,88	2,97	2,174	,030*
	Yok	287	9,81	3,23		
<i>Kariyer Planlaması Toplam</i>	Var	50	100,34	11,67	4,615	,000*
	Yok	287	91,59	15,69		
<i>İş Bulma Kaygısı Toplam</i>	Var	50	29,5	9,09	-2,990	,004*
	Yok	287	33,540	6,64		

SBF öğrencilerinin kamu sektöründe iş bulma garantisine dair düşüncelerini içeren bulgular görülmektedir. Bu bağlamda kariyer farkındalığı ($t=4,224$; $p<0,05$), mesleki farkındalık ($t=2,741$; $p<0,05$), kariyere yönelik inanç ($t=3,817$; $p<0,05$), seçimin doğruluğu ($t=4,604$; $p<0,05$), eğitimin yeterliliği ($t=2,174$; $p<0,05$) ile kariyer planlaması genelinde

($t=4,615$; $p<0,05$) ve iş bulma kaygısında ($t=-2,990$; $p<0,05$) manidar farklılıklar tespit edilmiştir.

Tablo 7. Kariyer planlaması ile iş bulma kaygısına yönelik korelasyon testi

Ölçek ve Alt Boyutlar		Kariyer Farkındalığı	Mesleki Farkındalık	Kariyere Yönelik İnanç	Seçimin Doğruluğu	Eğitimin Yeterliliği	Kariyer Planlama sı Toplam	İş Bulma Kaygısı Toplam
Kariyer Farkındalığı	r	1						
	p							
	n	337						
Mesleki Farkındalık	r	,731**	1					
	p	,000						
	n	337	337					
Kariyere Yönelik İnanç	r	,792**	,677**	1				
	p	,000	,000					
	n	337	337	337				
Seçimin Doğruluğu	r	,686**	,539**	,546**	1			
	p	,000	,000	,000				
	n	337	337	337	337			
Eğitimin Yeterliliği	r	,497**	,522**	,390**	,533**	1		
	p	,000	,000	,000	,000			
	n	337	337	337	337	337		
Kariyer Planlaması Toplam	r	,938**	,841**	,836**	,782**	,688**	1	
	p	,000	,000	,000	,000	,000		
	n	337	337	337	337	337	337	
İş Bulma Kaygısı Toplam	r	,016	,041	-,015	-,104	,037	,002	1
	p	,768	,454	,782	,057	,495	,971	
	n	337	337	337	337	337	337	337

Korelasyon testi sonucuna göre, kariyer planlaması alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler söz konusu olduğu, ancak kariyer planlaması geneli ve alt boyutları ile iş bulma kaygısı arasında anlamlı farklılıkların/ilişkilerin olmadığı görülmüştür.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Ölçek puanlarına yönelik bulguların tartışılması

Mevcut çalışmada kariyer planlaması ve iş bulma kaygısına dair puan ortalamalarının yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde, öğrencilerin kariyer gelişimi ölçeği alt boyut puanları ile ölçeğin toplamına ilişkin puanların orta düzeyde olduğu (Kavurmacı vd., 2021) ve kariyer planlama ölçeğinin puan ortalamasının yüksek düzeyde olduğu (Koçer, 2019) çalışmalar söz konusudur.

Kariyer planlaması ve alt boyutlarına ilişkin bulguların tartışılması

Çalışma kapsamında kariyer planlamasının eğitimin yeterliliği alt boyutunda manidar farklılıklar belirlenmiştir. Literatürde mevcut çalışmanın “cinsiyet” değişkeni sonucunu destekler nitelikte çalışmalar söz konusudur.

Yapılan bir çalışmada katılımcıların cinsiyetlerine göre kariyer planlama düzeyleri incelenmiş ve kariyer planlama ölçeği alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (Ege, 2021). Bir diğer araştırmada yapılan analiz sonucunda kadın ve erkeler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuş olup, erkeklerin belirgin kariyer hedefleri kadınlara oranla daha fazla olduğu saptanmıştır (Taşlıyan vd., 2011). Erkek katılımcıların kendini değerlendirme ve fırsatları tanıma kariyer planlama davranışlarından aldıkları puanlar, kadın katılımcıların puanlarından anlamlı biçimde yüksektir. Bu bulgular, erkek üniversite öğrencilerinin kadınlarla karşılaştırıldığında, kendilerini geliştirebilecekleri, bilgi ve becerilerini arttırabilecekleri alanları araştırmaya ve kendilerini tanıyıp değerlendirdikten sonra, gereksinimlerine, isteklerine ve yeteneklerine uygun ve ulaşılabilir kariyer fırsatlarını da değerlendirmeye daha eğilimleri olduklarını göstermektedir (Güldü ve Kart, 2017).

Literatürde mevcut çalışmanın cinsiyet değişkeni sonucu ile örtüşmeyen sonuçlar yer almaktadır. Bir araştırmada kariyer yönetiminin etkinliğinin cinsiyetle ilişkisi incelenmiş ve farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Bektemür vd., 2016). Analiz sonucuna göre cinsiyet ile kariyer yapma isteği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı (Çavuş ve Kaya, 2015), öğrencilerin cinsiyetleri ile kariyer planlamaları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilemediği (Çatır ve Karaçor, 2016) belirlenmiştir. Yapılan analizler, cinsiyet değişkeni açısından kariyer planlama boyutlarında anlamlı bir farklılık oluşmadığını göstermiştir (Uslu, 2015). Katılımcıların cinsiyetlerine göre kariyer planlama ölçeğinin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı (Koçer, 2019) benzer şekilde katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin kariyer planlamaları ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark çıkmadığı tespit edilmiştir (Demirbanka, 2017; Seçer, 2013).

İş bulma kaygısına ilişkin bulguların tartışılması

Çalışma kapsamında, cinsiyet değişkeninin iş bulma kaygısı üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Literatürde mevcut çalışmanın “cinsiyet” değişkeni sonucu ile örtüşen ve örtüşmeyen çalışmalar söz konusudur. Yapılan bir araştırmada iş bulma kaygısı ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Akdemir, 2021).

Kariyer planlaması geneli, cinsiyet durumuna göre incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir (Abacıoğlu, 2019). Benzer şekilde, öğrencilerin iş bulma kaygılarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmektedir (Demirci, 2020). İş bulma kaygısında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Başka bir ifade ile öğrencilerin cinsiyetlerine göre iş bulma kaygılarında (Yumuşaker ve Kılıç, 2021) ve

katılımcıların cinsiyet değişkeninde anlamlı ilişki (Uzunbacak vd., 2021) bulunamamıştır. Diğer bir çalışmada üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre iş bulma kaygısı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur. Başka bir ifade ile örneklemedeki öğrencilerinin cinsiyetlerine göre iş bulma kaygıları değişmemektedir (Yumuşaker, 2020).

Mevcut çalışmanın iş bulma kaygısı, bölüm bazlı değerlendirilmiş ve manidar farkın oluşmadığı görülmüştür. Bir araştırmada iş bulma kaygısı ile öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Akdemir, 2021). Katılımcıların iş bulma noktasında öğrenim gördükleri bölüm karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür (Abacıoğlu, 2019). Sınıf değişkeninin iş bulma kaygısı açısından anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda, üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulma konusunda umutsuz oldukları (Taşkent ve Şahin, 2004) ve iş bulma kaygısı ile öğrenim görülen sınıf değişkeninde anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (Akdemir, 2021). Mevcut araştırmada bölümü seçme nedeni ile iş bulma kaygısında manidar bir farklılık söz konusudur. Bir araştırmada ise öğrencilerin mezun olduktan sonra işsizlik sorunu yaşamayacaklarını ifade etmişlerdir (Erdoğan ve Akın, 2016).

SBF öğrencilerinin kariyer planlamaları ile iş bulma kaygıları arasında herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Bir araştırmada katılımcıların kariyer planı olup olmama durumu karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Abacıoğlu, 2019).

Korelasyon Sonucu

Mevcut çalışmada kariyer planlaması ile iş bulma kaygısı arasında manidar farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde, iş bulma kaygısı ve okula bağlılık arasında istatistiksel olarak anlamlı orta düzeyde olumsuz bir ilişki (Demirci, 2020), öğrencilerin kariyer planlaması yapması ile iş motivasyonları arasında ortalama pozitif yönde bir ilişki bulunduğu (Avcı ve Aysu, 2020), birey örgüt uyumu ile kariyer planlama arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu (Koçer, 2019), mükemmeliyetçilik ile kariyer planlama tutum alt boyutu arasında anlamlı ilişki (Ege, 2021), öğrencilerin iş bulma endişesi ve umutsuzluk puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık olduğu (Küçük vd., 2019) belirlenmiştir.

SONUÇ

Mevcut çalışma kapsamında elde edilen veriler analiz edilmiş ve birtakım sonuçlara varılmıştır. Ölçeklere ait değerlendirmeler neticesinde SBF öğrencilerinin genel olarak kariyer

planlamasının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Ayrıca, iş bulma kaygılarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kariyer planlaması ve iş bulma kaygısı cinsiyet değişkeni açısından incelenmiş ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Kadın ve erkek öğrencilerin iş bulma kaygılarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu fark, kadın öğrenciler lehine sonuçlanmıştır. Farkın oluşmasında toplumsal kültürün etkisi söz konusu olmaktadır.

Öğrenim görülen bölüm değişkenine ait bulgular, sadece kariyer planlamasının “mesleki farkındalık” alt boyutunda anlamlı farklılığın oluştuğunu göstermiştir. Bu farklılık antrenörlük eğitimi bölüm öğrencileri lehine oluşmuştur. Bu farklılığın oluşmasında antrenörlük eğitimi bölüm öğrencilerinin formasyon alabilmeleri, diğer bölümlere nazaran başlangıçta daha üst kademe belge alabilmeleri, diğer bölümlerden daha fazla uygulamalı ders görmeleri etkili olmuştur diyebiliriz. İş bulma kaygısı noktasında bölümler arasında farklılık söz konusu değildir.

SBF öğrencilerinin kariyer alanında düzenlenen eğitimlere/panellere katılıp katılmadıkları irdelenmiş ve hem kariyer planlama geneli ile alt boyutlarında hem de iş bulma kaygısında manidar farklılıklar tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın bu eğitimlere/panellere katılan öğrenciler lehine çıktığı görülmüştür. Kariyer, mesleki süreçte önemli bir basamaktır. Eğitimler/paneller öğrencilerin ufku açmaktadır. Bu sebeple eğitim/panele katılım sağlamak, kariyer oluşumuna olumlu yönde yansımaktadır. Ayrıca bu değeri kendine sağlayan öğrencilerin iş bulma kaygılarının da düştüğü görülmüştür.

Kamu sektöründe iş bulma garantisi değişkenine ait veriler incelendiğinde öğrencilerin hem kariyer planlaması ve alt boyutlarında hem de iş bulma kaygılarında manidar farklılık tespit edilmiştir. Farklılığın tespit edilmesinde KPSS puanı ile öğretmen olabilme, spor eğitim uzmanı ve antrenör olabilmek etkili olmuştur.

Kariyer planlaması ile iş bulma kaygısı arasındaki ilişki ve yönüne bakıldığında her iki bağımlı değişken arasında herhangi bir anlamlı ilişkinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Anlamlı ilişkinin çıkmaması kariyer planlaması ile iş bulma kaygısının birbirini etkilemediği göstermektedir.

KAYNAKLAR

Abacıoğlu, N. (2019). Sağlık Alanı Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısının ve Kariyer Geleceği Algı Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi. Isparta.

- Akdemir, H. (2021). Belirsizliğe Tahammülsüzlük Algısı ve Kariyer Uyum Yetenekleri Kısılcacında İş Bulma Kaygısı. Yüksek lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi. Burdur.
- Alaosman, F. B. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Kaygısı ve Başa çıkma Yöntemleri. Yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi. Lefkoşa.
- Aslan, M. & Uğraş, S. (2021). Validity and Reliability Study of the Sports Sciences Students' Job Finding Anxiety Scale. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(13), 1143-1170.
- Avcı, P. & Aysu, S. (2020). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kariyer Planlama ve İşe Motivasyon Algılarının Belirlenmesi. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi. Özel sayı*, 298-318.
- Aytaç, S. (2005). Çalışma Yaşamında Kariyer Yönetimi Planlaması Gelişimi ve Sorunları. (2. Baskı), Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bektemür, G., Demiray, S. & Özdemir Ürkmez, D. (2016). Hemşirelerin Kariyer Planlaması: Bir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneği. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 32(1),7-13.
- Bingöl, D. (2004). İnsan Kaynakları Yönetimi. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Bingöl, U. & Çakır, Y. N. (2021). Impact of Future Expectations on Career Planning Attitudes' of Professional Esports Athletes. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 19(39), 203-224.
- Çatır, O. & Karaçor, M. (2016). İnsan Kaynaklarında Kariyer Planlama: Turizm Öğrencileri Üzerinde Bir Alan Araştırması. *Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 201-220.
- Çavuş, Ş. & Kaya, A. (2015). Turizm Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyer Planları ve Turizm Sektörüne Yönelik Tutumu. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 101-117.
- Demirbanka, M. (2017). Örgütsel Sosyalleşme ve Kariyer Planlaması Arasındaki İlişki: Bankacılık Sektöründe Bir Alan Çalışması. Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Kahramanmaraş.
- Demirci, M. A. (2020). Üniversite Öğrencilerinin İş Bulma Kaygısının Okula Bağlılığa Etkisi. 2. Uluslararası İktisat, İşletme ve Sosyal Bilimler Kongresi, 10-12 Nisan 2020, 170-178.

- Ege, C. (2021). Spor Örgütlerinde Mükemmeliyetçilik Algısı ile Kariyer Planlama Tutumları Arasındaki İlişki (Spor İstanbul Örneği). Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi. İstanbul.
- Erdoğan, E. G. & Akın, B. (2016). Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Endişeleri ve Umutsuzluk Düzeyleri. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 32(1),72-89.
- Ersoy Kart, M. & Erdost, H.E. (2008). Unemployment Worries among Turkish University Students. Social Behavior and Personality: An International Journal, 36(2), 275-288.
- Griggs, L. (1995). Valuing Diversity: Where From . . . Where To. In Griggs, L.B. & Louw, L.L. (Eds), Valuing Diversity: New Tools for a New Reality (Pp.1-14). Mcgraw-Hill, New York.
- Güldü, Ö. & Kart, M. E. (2017). Kariyer Planlama Sürecinde Kariyer Engelleri ve Kariyer Geleceği Algılarının Rolü. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 72(2), 377-400.
- Kavurmacı, M., Tan, M., Arıkan, D. & Yıldız, İ. (2021). Hemşirelik Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitime ve Kariyer Planlamaya Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 24(2), 192-201.
- Koçer, G. (2019). Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda Görev Yapan Uzmanların Birey-Örgüt Uyumları ile Bireysel Kariyer Planlamaları Arasındaki ilişkilerin Farklı Değişkenler Açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi. Manisa.
- Küçük, U., Usta, G. & Torpuş, K. (2019). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Endişeleri ve Umutsuzluk Düzeyleri. ACU Sağlık Bilimleri Dergisi, 10(3), 367-372.
- Seçer, H. (2013). Bireysel Kariyer Planlama ve Kişisel Başarı Algısı Arasındaki İlişki ve Pamukkale Üniversitesi'nde Bir Araştırma. Yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi. Denizli.
- Sturges, J., Conway, N. & Liefoghe, A. (2008). What's the Deal? An Exploration of Career Management Behaviour in Iceland, International Journal of Human Resource Management, 194, 752-768.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). Using Multivariate Statistics, Boston: Pearson.

- Taşkent, N. & Şahin A. (2004). Celal Bayar Üniversitesi Hemşirelik Son sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Endişeleri ve Umutsuzluk Düzeylerini Belirlemesi. 3. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Kitabı, 29-30 Nisan, Edirne, 132.
- Taşlıyan, M., Arı, Ü. N. & Duzman, B. (2011). İnsan Kaynakları Yönetiminde Kariyer Planlama ve Kariyer Yönetimi: İİBF Öğrencileri Üzerinde Bir Alan Araştırması. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2), 231-241.
- Taylor, M. M. (2003). The Development of a Boundaryless Career Orientation Scale. Australian Journal of Psychology, 55, 135-136.
- Uslu, B. (2015). Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerde Kişisel Başarı ile Bireysel Kariyer Planlama Arasındaki Etkileşim: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Türk Hava Kurumu Üniversitesi. Ankara.
- Uzunbacak, H. H., Erhan, T., Köse Yürük, S. & Gençel, B. (2021). Denetimli Serbestlik Tedbiri Altındaki Bireylerin Yaşadıkları İş Bulma Kaygısının Sıkışmışlık Hissi Üzerine Etkisi. Business & Management Studies: An International Journal, 9(3), 1104-1119.
- Yavuz Eroğlu, S. & Eroğlu, E. (2020). Career Planning Scale of Students Studied in Sports Sciences (CPS): Validity and Reliability Study. International Journal of Progressive Education, 16(3), 123-131.
- Yumuşaker, M. C. (2020). Muhasebe Dersi Alan Ön Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Derslerine Yönelik Tutumlarının ve İş Bulma Kaygılarının incelenmesi: Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi. Osmaniye.
- Yumuşaker, M. C. & Kılılı, M. (2021). Muhasebe Eğitimi Alan Ön Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Derslerine Yönelik Tutumlarının ve İş Bulma Kaygılarının İncelenmesi: Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. Fiscaeconomia, 5(2), 722-755.